

- Poradenská psychologie (dále PPS) jako odborná profesní činnost: aktuální trendy, pregraduální a postgraduální vzdělávání (výcviky), stavovské společnosti, periodika.
- Vztah PPS k jiným psychologickým disciplínám (psychoterapii, neurologii, klinické psychologii, atd.)
- Cíle, strategie a přístupy v PPS, integrovaný přístup.
- Poradenský proces a jeho průběh (včetně očekávání klientů, přehled nejčastěji nabízených problémů, osobnostní charakteristiky poradce-terapeuta, apod..)

- **Poradenství funguje od nepaměti** (rady starších, atp.) – jen dříve nebylo institucionalizováno.
- **PPS začala vznikat na přelomu století** – kliničtí psychologové nejdříve v USA (Witmer) a posléze i v Evropě (Adler) začali zakládat poradny.
- **1910 byl zřízen Pedologický ústav Hl. města Prahy** – po 1. Sv. válce byla jeho činnost obnovena pod názvem Ústav pro výzkum dítěte a dorůstající mládeže.
- V roce 1930 do něj byla včleněna Poradna pro mládež úchylnou, která byla zřízena v rámci činnosti spolku po péči o slabomyslné. Jedno ze 4 oddělení bylo pedopsychologické, později jej vedl prof. Stejskal, který formuloval koncepci poradenství a kladl důraz na týmovou práci.
- **1935 zřídilo zemské ústředí péče o mládež v Čechách Zemský pedologický ústav** – jako sběrnou, diagnostickou a třídící stanici.
- Tento ústav byl obnoven po válce v r. 1946 jako Zemská třídící stanice, která byla později přejmenována na Sociodiagnostický ústav – toto pracoviště se stalo kolébkou Z. Matějčka a J. Langmaiera. V roce 1953 bylo po sjednocení zdravotnictví přeměněno na Krajskou pedopsychiatrickou poradnu.
- V Brně se dětskému poradenství věnovali prof. Švancara a prof. Konečný.

■ PPS JAKO ODBORNÁ A PROFESNÍ ČINNOST:

- **Poradenští psychologové se v mnoha oblastech zabývají stejnou činností, jako kliničtí psychologové – většinou však řeší méně závažné problémy.**
- **pracují převážně s:**
  - **děťmi předškolního věku**
  - **žáky základních škol**
  - **studenty středních škol**
- **aktuální trendy – prosazování humanistického přístupu a existencialismu, rodinné (Boš, Špitz, Gjuričová) a systemické terapie (Strnad, Úlehla, Kořátková)**
- **pregraduální a postgraduální vzdělávání (výcviky)**
- **stavovské společnosti – Společnost pro psychoterapii a rodinnou terapii (zal. 1989), navazuje na činnost psychoterapeutické sekce České psychiatrické společnosti**

- periodika:
- Československá psychologie - časopis pro psychologickou teorii a praxi
  - Psychologie Dnes - psychologie, psychoterapie, životní styl
  - Psychológia a patopsychológia dieťaťa
  - Empatia Bulletin - slovenský bulletin, který slouží ke komunikaci a informování o formách práce, úspěších i těžkostech na cestě pomoci člověku v náročných životních situacích
  - Psychiatrie - časopis pro moderní psychiatrii
  - Konfrontace - časopis pro psychoterapii
  - Sociální práce - časopis zaměřený na oblast sociální práce a s ní související příbuzné obory
- American Psychologist
  - Contemporary Psychology – recenze
  - Developmental Psychology
  - Journal of Abnormal Psychology
  - Journal of Applied Psychology
  - Journal of Consulting and Clinical Psychology
  - Journal of Counseling Psychology
  - Journal of Educational Psychology
  - Psychological Abstracts – nekomentováno
  - Psychological Bulletin – výzkumy a metodologie

■ VZTAH PPS K JINÝM PSYCHOLOGICKÝM DISCIPLÍNÁM

■ psychoterapii:

- poradenský psycholog se zaměřuje více na problémy přizpůsobení než na duševní poruchy a často je zaměřen na specifické oblasti (studijní, manželské, nebo rodinné poradenství)
- poradenství je předstupněm terapie – méně zasahuje do života klientů, řeší spíše lehčí a akutní problémy, nemá ambice měnit hluboké vrstvy osobnosti klienta- je zaměřeno spíše na zvládnutí aktuální situace.
- veškerá intervence probíhá v rámci 2-3 návštěv, po čase přichází klient na kontrolu
- PPP musí ze zákona přijmout každého, kdo se objedná (nemá omezený počet klientů jako v terapii)
- Psychoterapie dětí a jejich rodičů – rozvoj Matějček, Langmeier a Šturma, Psychiatrická klinika v Praze: Malá, Janotová, Hellerová
- Dětská psychiatrická klinika ve FN Motol: Hort, Kocourková, Špitz
- Horní Palata: Vyhnálek

- psychiatrii:
PPP často zachytí patologii - klient je odeslán a jemu i event. rodičům je poskytnuta podpora
- neurologii:
řada poradenských problémů může mít neurologický základ -

- klinické psychologii:
- pediatrii: perinatologie, psychosomatika, obezita, genetika, psychické dopady somatických onemocnění
- vývojové psychologii
- speciální pedagogice:
- školní psychologii (pedagogické psychologii):
- logopedii, foniatrii:
- orgány péče o dítě, policie, soudy, střediska výchovné péče...

■ CÍLE, STRATEGIE A PŘÍSTUPY V PPS

- integrovaný přístup – sjednocení prvků společných všem teoriím psychologie osobnosti = má-li poradce zhodnotit klientovo chování, musí znát dynamické síly, které ho formují.
- poradenská činnost musí být podložena solidními teoretickými základy – kvalitním psychologickým vzděláním.
- poradenské školy utváří své koncepce a volí své metody na základě teorií osobnosti

■ PORADENSKÝ PROCES, JEHO CÍLE A PRŮBĚH

- Většina západních psychologů chápe poradenský proces jako terapeutický vztah mezi poradcem a klientem.
- Tento vztah má svou vnitřní dynamiku a organicky prochází několika fázemi. Jeho účelem je pomoci klientovi, aby pochopil a vyřešil své problémy a dosáhl dlouhodobého psychického růstu (soustřeďuje se na klientovu přítomnost, ale ovlivňuje i jeho budoucí vývoj).
- cíle poradenského procesu:
  - profylaktický – stimulace klientova osobního růstu
  - korektivní funkce poradenství – řešení již existujících problémů
- 1) prohloubit sebepoznání – sebepřijetí
- 2) předat informace potřebné pro závažná rozhodnutí – volba povolání
objevit hlavní problém klienta a jeho příčiny
- 3) formulovat realistické plány k řešení problému
- 4) osvojit schopnost dělat produktivní rozhodnutí
- 5) rozvíjet osobnost ve vztahu k sobě i druhým

■ očekávání klientů

* předělat dítě * potvrdit si vlastní názor * poradit * ujistit se, že je vše v pořádku * zdánlivě nechtějí nic * svěřit se

■ přehled nejčastěji nabízených problémů:

- předškolní věk – zpoždění, nebo nerovnoměrnost ve vývoji, sociální opatření (NRP), výchovné obtíže, příjem potravy, spánek, úzkost, sourozenecké vztahy, intelektové opoždění, školní zralost, nadané děti, laterality, aj.
- mladší školní věk – adaptace na školu, prospěch, neklid, nesoustředěnost, ctižádost, poruchy učení
- starší školní věk – neurózy, poruchy příjmu potravy, sebepojetí, sebehodnocení, sexualita, vztahové problémy, krize autorit, volba povolání

■ vlastnosti poradenského procesu:

- 1) terapeutická atmosféra
- 2) záruka klientovy svobody
- 3) klientova cesta k zodpovědnosti
- 4) záruka přijetí klienta poradcem
- 5) záruka důvěrnosti poradenského procesu

■ fáze poradenského procesu:

- 1) navázání vztahu, vytvoření terapeutické atmosféry a zjištění skutečného důvodu klientova příchodu
- 2) diagnóza klientova problému
- 3) řešení problému – zásadní cíl a alternativy
- 4) klientovo konečné rozhodnutí, závěr poradenského procesu

■ standardní průběh poradenského procesu:

- žádost
- úvodní rozhovor
- anamnéza
- stanovení dalšího postupu

■ osobnostní charakteristiky (schopnosti a dovednosti) poradce-terapeuta:

- * inteligence * otevřenost, * flexibilita * optimismus * životní energie
- * životní zralost * vnitřní poctivost * respekt pro lidská práva * pevná hodnotová struktura * snaha pomáhat

■ **přesně pochopit smysl klientových výroků i neverbálních signálů** (objektivní obsah výroků i jejich emotivní zabarvení)

1) **aktivně naslouchat**

2) **shrnout obsah klientových výroků** a opatrně interpretovat jejich smysl

3) **taktně klientovi oponovat**

4) **dávat klientovi přesné a srozumitelné informace**

5) **zahajovat a končit poradenské rozhovory a stimulovat klienta ke spolupráci**

Drapela, 1983